URHEILUN OLOSUHDETILANNE LAJILIITTOJEN NÄKÖKULMASTA

KYSELY VALON JA OLYMPIAKOMITEAN JÄSENJÄRJESTÖILLE

Urheilun olosuhdetilanne lajiliittojen näkökulmasta

Kysely Valon ja Olympiakomitean jäsenjärjestöille

2017

Työryhmä:

Jan Norra (OK), Maarit Nieminen (KIHU) ja Jari Lämsä (KIHU)

ISBN: 978-952-5676-88-4 (PDF)

Sisällys

1. Taustatietoja kyselystä ja sen toteuttamisesta 3

2. Olosuhdetyön toteuttamistavat lajiliitoissa 4

3. Lajiliittojen tyytyväisyys olosuhdetilanteeseensa 7

3.1 Huippu-urheilun olosuhdetilanteen arvioinnit 7

3.2 Harrasteurheilun olosuhdetilanteen arvioinnit 9

4. Näkemyksiä olosuhdetyön kehittämistarpeisiin liittyen 12

4.1 Eri toimijoiden tekemän olosuhdetyön arvioinnit 12

4.2 Lajiliittojen keskeisimmät olosuhdeongelmat 13

4.3 Lajiliittojen olosuhdetoimenpiteistä ja aputoiveista uudelle Olympiakomitealle 14

1. Taustatietoja kyselystä ja sen toteuttamisesta

Tämä organisoidun urheilun olosuhdetilannetta lajiliittojen näkökulmasta tarkasteleva raportti on osa laajempaa urheilun olosuhdetilannetta kartoittavaa selvityshanketta. Lajiliittojen lisäksi olosuhdetilannetta on kokonaishankkeessa selvitetty urheiluseurojen, urheiluakatemioiden sekä maakuntien keskuskaupunkien näkökulmista. Hankkeen toteuttamisesta ovat vastanneet erityisasiantuntija Jan Norra Olympiakomiteasta sekä asiantuntija Jari Lämsä ja tutkija Maarit Nieminen Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksesta. Seuroja koskevassa selvitysosiossa on lisäksi apuna toiminut seuratoiminnan asiantuntijana Pasi Mäenpää. Hankkeen raportoinnin ja kaupunkikyselyosion toteuttamiseen on saatu avustusta Opetus- ja Kulttuuriministeriöstä. Hankkeen kokonaisraportti valmistuu toukokuussa 2017. Kokonaisraportin osana tullaan nostamaan esiin myös tässä raportoitavan selvitysosion päähavaintoja ja johtopäätöksiä, eikä niitä siten erikseen esitellä tämän osaraportin lopussa.

Lajiliittojen olosuhdetilannetta kartoittanut kysely toteutettiin loka-marraskuussa 2016. Kysely toteutettiin sähköisenä Webropol-kyselynä, joka lähetettiin kaikille Valon ja Olympiakomitean jäsenjärjestöille. Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä yhteensä 48 järjestöä, joista 45 oli lajiliittoja ja 3 muuta liikuntajärjestöä (Kuvio 1). Kuviossa 2 on kuvattu vastanneiden järjestöjen jakautuminen eri kokoluokkiin Opetus- ja kulttuuriministeriön jakamien valtionavustusten perusteella. Vastanneista järjestöistä 14 on isoja lajiliittoja (valtionavustus yli 500 000€), 23 keskikokoisia lajiliittoja (valtionavustus 100 000€ -500 000€) ja 4 pieniä lajiliittoja (valtionavustus < 100 000 euroa).

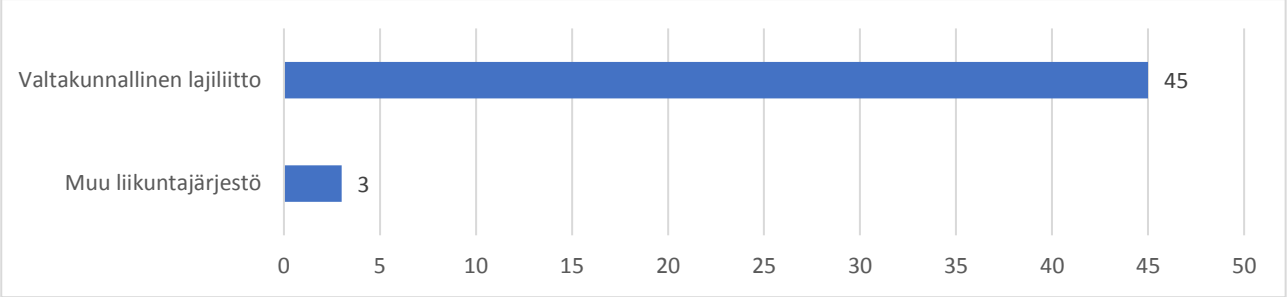

Kuvio 1. Vastaajien jakautuminen eri vastaajaryhmien välillä.

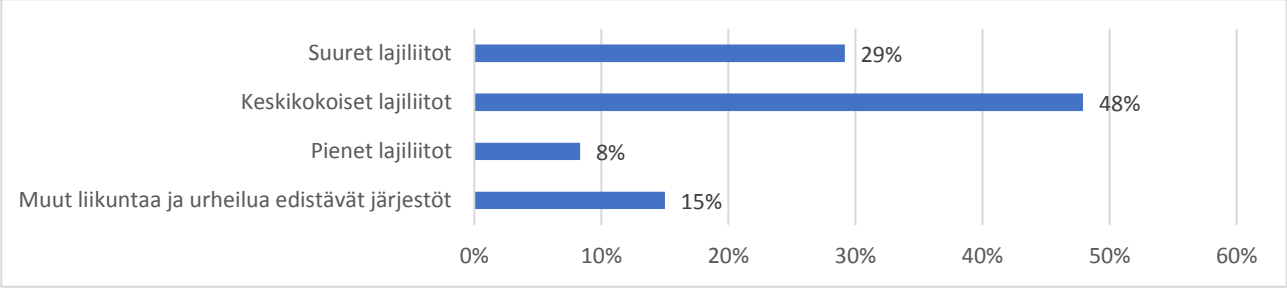

Kuvio 2. Vastanneiden liittojen jakautuminen valtionavustuksen määrän perusteella.

Tässä tulosraportoinnissa aineistona on käytetty ainoastaan edellä mainitun 45 lajiliiton vastauksia johtuen kokonaishankkeen tavoitteenasettelusta, jossa yhtenä päätavoitteena on tuottaa näkemyksiä nykyisestä urheilun olosuhdetilanteesta erityisesti lajinäkökulmasta. Vastaajajoukkoa ei ole tulostarkasteluissa myöskään jaoteltu minkään taustamuuttujan osalta vaan aineistoa on käsitelty yhtenä kokonaisuutena. Ainoana poikkeuksena tästä on yksittäisten kysymysten kohdalla tehty jaottelu lajiliittoihin, jotka edustavat Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön tukilajeja vuonna 2016 (="huippu-urheiluyksikön tukilajit") ja

liittoihin, jotka eivät kuulu tähän joukkoon (="ei huippu-urheiluyksikön tukilajit"). Huippu-urheiluyksikön tukilajeja edustavista lajiliitoista kyselyyn vastasivat kaikki muut paitsi Lentopalloliitto.

2. Olosuhdetyön toteuttamistavat lajiliitoissa

Kyselyssä selvitettiin lajiliittojen olosuhdetyön toteuttamistapoja. Tarkasteltavina oli erityisesti liiton olosuhdetyön resursointiin ja olosuhdetilanteen seurantaan sekä olosuhdetyön toimintamalleihin liittyviä teemoja.

Pääosalla liittoja ei isoja panostuksia olosuhdetyöhön

Lajiliittoja pyydettiin kertomaan, kenen toimenkuvaan olosuhdetyö on lajiliitossa kirjattu. Mikäli vastuu olosuhdetyöstä on jakautunut useamman toimijan kesken, vastaajien oli mahdollista ilmoittaa kaikki nämä henkilöt tai tahot.

Suurimmassa osassa (42%) lajiliitoista vastuu olosuhdetyöstä on jaettu vähintään kahden henkilön kesken ja noin kolmannes lajiliitoista ilmoittaa olosuhdetyön kuuluvan vain yhden henkilön toimenkuvaan. Kuviossa 3 esitetään olosuhdetyön kirjausten määrä eri toimenkuvissa. Yleisimmin (62%) olosuhdetyö kuuluu järjestön toiminnanjohtajan työnkuvaan. Toiseksi yleisimmin (36%) olosuhdetyö on osana jonkun muun (esim. valmennuspäällikkö, lajipäälliköt, seurapalvelupäällikkö) toimenkuvaa. Järjestön olosuhdevaliokunnan tai jaoston tms. työryhmän toimenkuvaan olosuhdetyö kuuluu 18%:ssa lajiliittoja. Vain hieman yli 10%:ssa liittoja löytyy olosuhdetyöhön erikoistunut osaajaresurssi kuten olosuhdepäällikkö tai olosuhdevastaava. Huomionarvoista on, että lähes 30%:ssa lajiliittoja olosuhdetyö ei kuulu nykyisellään kenenkään toimenkuvaan.

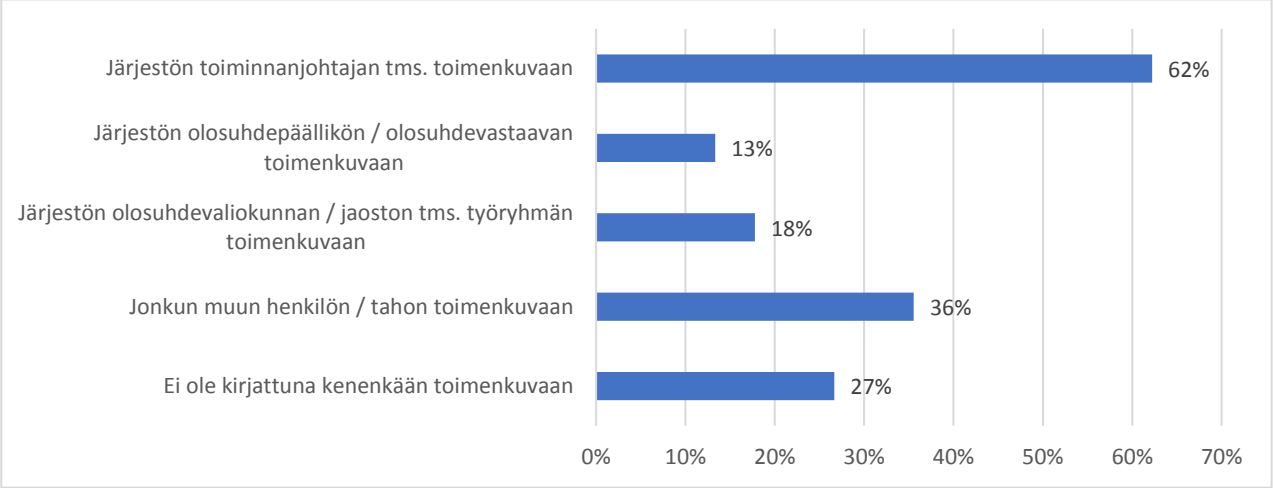

Kuvio 3. Kenen toimenkuvaan olosuhdetyö on kirjattu lajiliitossa (N=45)?

Olosuhdetyön toteuttamistapoihin liittyen lajiliitoilta kysyttiin, kuinka aktiivisesti he toteuttavat oman lajinsa olosuhdetilanteen seurantaa ja arviointia. Vastanneista liitoista 38% ilmoittaa tekevänsä seuranta- ja arviointityötä aktiivisesti tai järjestelmällisesti, mutta pääosalla (53%) liitoista kyseisen tyyppinen työ on enemmänkin satunnaista (Kuvio 4). Hieman alle 10 % liitoista ilmoittaa, ettei tee seurantaa tai arviointia lainkaan. Luonnollisesti olosuhdetilanteen seuranta ja arviointi ovat yhteydessä siihen, kuinka resursoitua olosuhdetyö ylipäänsä on liitossa. Mikäli olosuhdetyö ei kuulu liitossa kenenkään toimenkuvaan, olosuhdetilannetta ei yleensä seurata järjestelmällisesti.

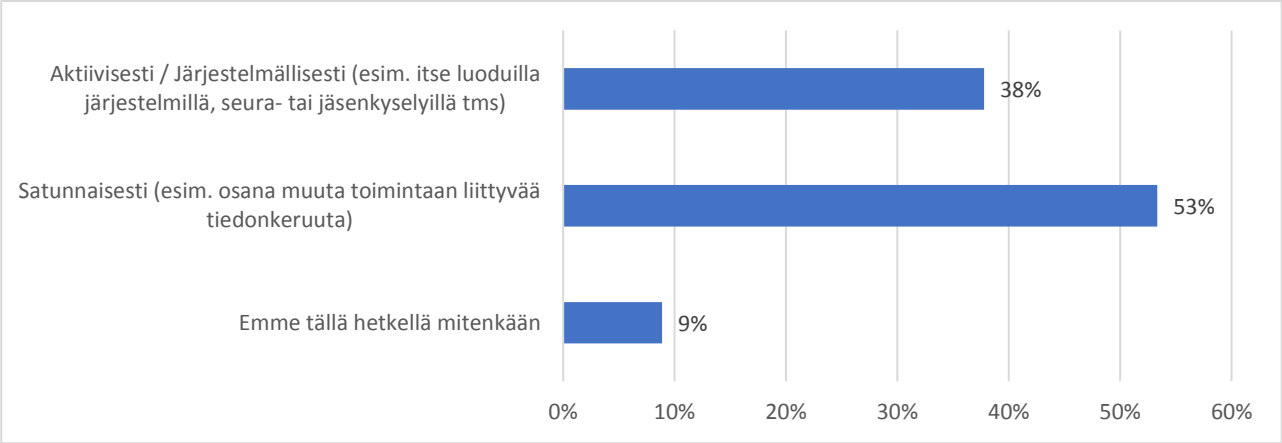

Kuvio 4. Kuinka aktiivisesti lajiliitto toteuttaa olosuhdetilanteensa seurantaa ja arviointia (N=45)?

Tehdyssä selvityksessä tarkasteltiin lajiliittojen olosuhdetyötä myös erilaisten strategisten dokumenttien sekä muiden liiton olosuhdetyötä ohjaavien linjausten ja suositusten näkökulmasta. Kyselyn perusteella vastanneista lajiliitoista neljäsosalla on tällä hetkellä voimassa oleva ja dokumentoitu olosuhdestrategia tai -suunnitelma joko erillisenä omana asiakirjana tai osana liiton kokonaisstrategiaa (Kuvio 5). Olosuhdestrategian ilmoittaa olevan tekeillä hieman yli 30% liitoista ja lopuilla vastanneista liitoista (42%) ei olosuhdestrategiaa ole tällä hetkellä olemassa tai edes tekeillä. Edellä mainittuja tuloksia voidaan joiltain osin verrata vuoden 2009 tilanteeseen, jolloin asiaa kysyttiin lajiliitoilta SLU:n toimesta. Vertailun perusteella olosuhdestrategioiden määrä lajiliitoissa on lisääntynyt. Vuonna 2009 olosuhdestrategia oli olemassa tai tekeillä n. 35%:lla liitoista, kun vastaava luku vuonna 2016 on 57%.

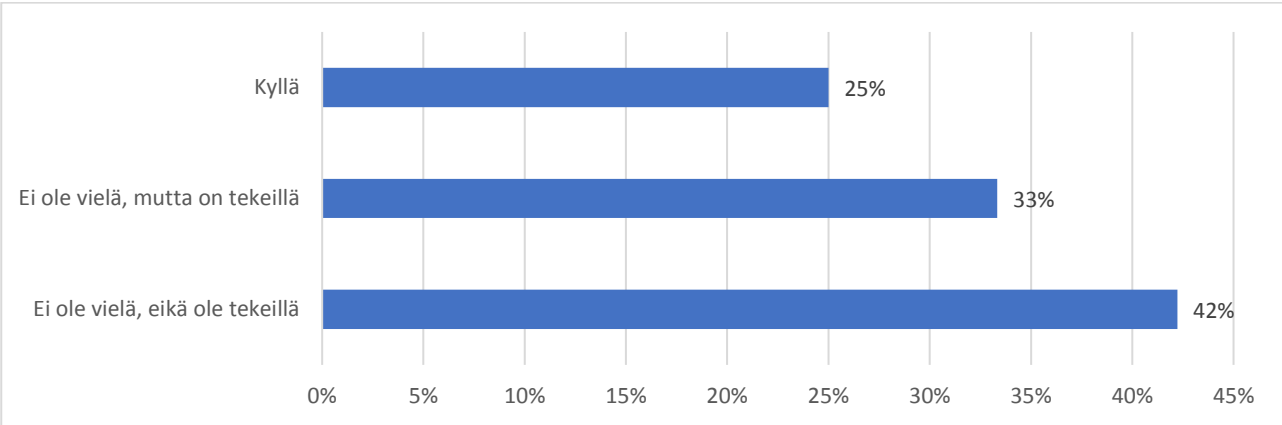

Kuvio 5.Onko lajiliitolla olosuhdetyötä ohjaava dokumentoitu olosuhdestrategia tai -suunnitelma (N=45)?

Kuvioon 6 on koottu tulokset muista selvityksessä kartoitetuista strategisista linjauksista ja suosituksista. Selvityksen perusteella 60%:lla lajiliitoista on olemassa linjaukset paikkakunnista, joihin valtakunnallisesti keskitetään liiton lajien huippuharjoittelu- ja valmennusolosuhteet ja vastaavasti noin kolmasosalla liitoista linjaukset paikkakunnista, jonne keskistetään korkeimman tason kilpailutapahtumat. Hieman yli 20%:lla liitoista kyseiset linjaukset ovat tekeillä tai suunnitteilla. Lajin vuorojenjakoperusteisiin liittyviä suosituksia kunnille on tehnyt vastanneista lajiliitoista 10% ja ympäristöohjelmaa tai muuta kestävään kehitykseen liittyvää ohjeistusta hieman alle 30% liitoista.

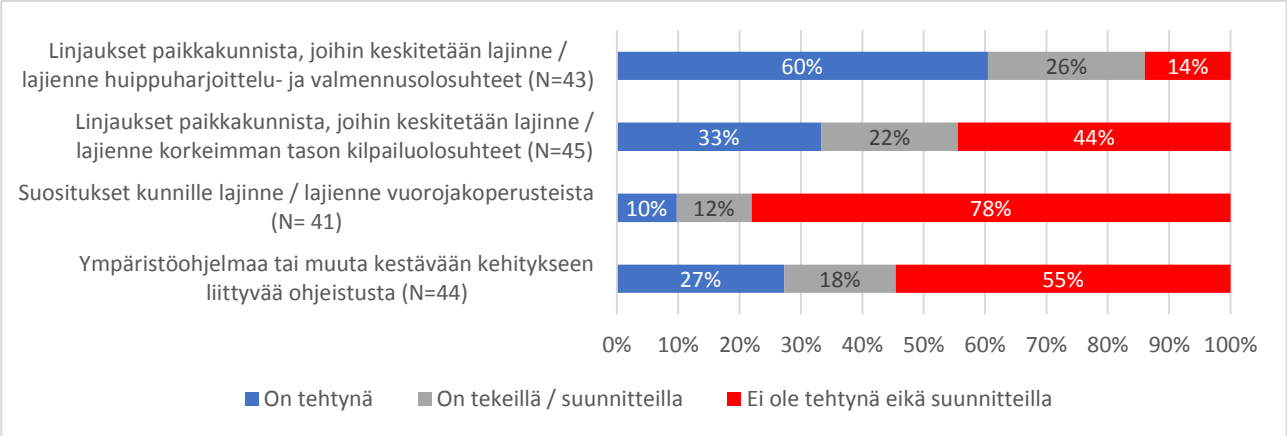

Kuvio 6. Olosuhdetyöhön liittyvien linjausten, suositusten ja ohjeistusten yleisyys lajiliitoissa.

Tarkasteltaessa edellä mainittuja linjauksia liittyen huippuharjoittelun sekä tapahtumien keskittämisiin, linjaukset löytyvät selkeästi yleisemmin lajiliitoista, jotka edustavat huippu-urheiluyksikön tukilajeja. Tukilajeista lähes 80%:lla on kyseisiä linjauksia tehtynä, muista liitoista vain noin kolmasosalla.

<u>Olosuhdetyö yleisimmin neuvontaa ja lausuntoja, mutta sekin pääosalle liittoja satunnaista</u>

Lajiliitot toteuttavat vaihtelevasti erilaisia olosuhteisiin liittyviä toimenpiteitä osana lajiliiton omaa ja mahdollisen alueorganisaation olosuhdetyötä (Kuvio 7). Yleisimpiä olosuhdetyön osa-alueita lajiliitoissa ovat asiantuntijatuen tarjoaminen paikallisille olosuhdehankkeille sekä lausuntojen tuottaminen, joita hieman yli kolmannes lajiliitoista toteuttaa aktiivisesti ja järjestelmällisesti ja hieman yli puolet satunnaisesti. Lajiolosuhteisiin liittyvää koulutusta tai muuta tiedonvälitystä vastaavasti toteuttaa noin neljäsosa liitoista aktiivisesti ja hieman alle puolet satunnaisesti. Harvinaisin olosuhdetyön osa-alue lajiliitoissa on olosuhteisiin liittyvä tutkimus- ja kehitystyö, jota vain 10% liitoista tekee oman arvionsa mukaan aktiivisesti.

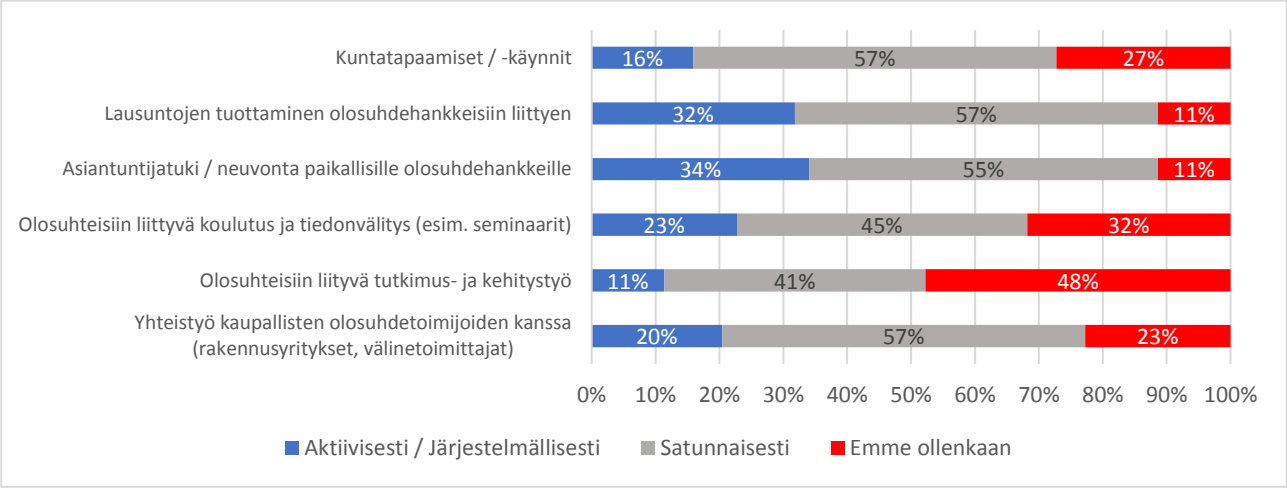

Kuvio 7. Mitä toimenpiteitä lajiliitto toteuttaa osana olosuhdetyötään(N=44)?

3. Lajiliittojen tyytyväisyys olosuhdetilanteeseensa

Lajiliittoja pyydettiin kyselyssä arvioimaan oman lajinsa nykyistä olosuhdetilannetta sekä huippu- että harrasteurheilun näkökulmista. Arvioitavina osa-alueina olivat olosuhteiden määrä, laatu ja kustannukset sekä olosuhdetilanne kilpailuiden ja tapahtumien osalta.

3.1 Huippu-urheilun olosuhdetilanteen arvioinnit

Noin 40% lajiliitoista tyytymättömiä olosuhdetilanteeseensa huippu-urheilun näkökulmasta

Huippu-urheilun olosuhdetilanteen yhtenä tarkastelunäkökulmana lajiliitot arvioivat kyselyssä päälajinsa / lajiensa osalta sitä, löytyykö Suomesta nykyisellään riittävät kansainvälisen tason harjoittelu- ja valmentautumisolosuhteet sekä arvokilpailujen toteuttamisolosuhteet (Kuvio 8). Riittävillä olosuhteilla tarkoitettiin kyselyssä olosuhteisiin liittyvien vaatimusten täyttymistä enintään pieniä väline- tai kalustehankintoja tai väliaikaisia rakenteita vaatien.

Kyselyyn vastanneista lajiliitoista 53% on sitä mieltä, että kansainvälisen tason arvokilpailuiden vaatimukset täyttävät olosuhteet ovat Suomessa nykyisellään jo olemassa ja 45% liitoista kokee, että tällaisia olosuhteita ei nykyisellään löydy. Vastaavasti 47% lajiliitoista kokee, että heidän päälajillaan / -lajeillaan löytyy huippu-urheilun kannalta riittävät kansainvälisen tason harjoittelu- ja valmennusolosuhteet ja hieman yli 50% kokee, ettei tällaisia olosuhteita löydy.

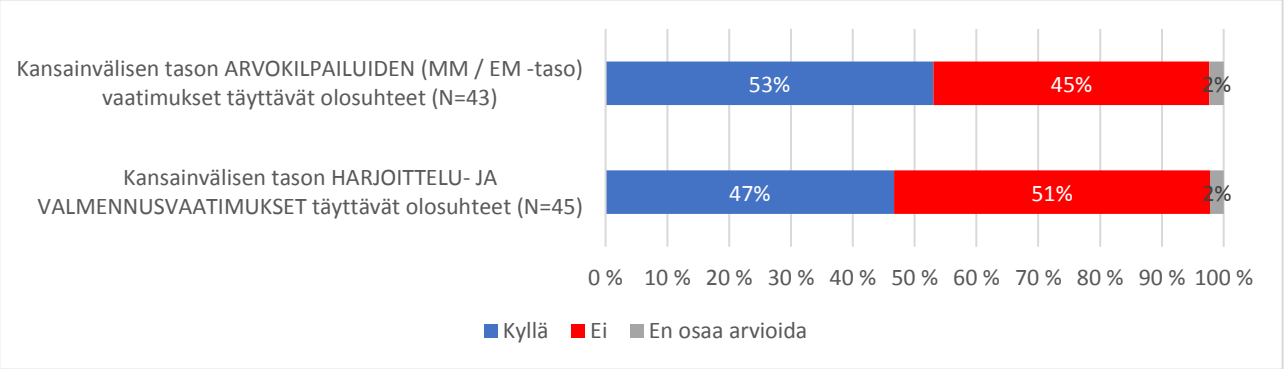

Kuvio 8. Löytyykö lajiliiton lajeilta tällä hetkellä kansainvälisen tason huippuolosuhteet Suomesta?

Lajiliittojen näkemystä huippu-urheilun olosuhdetilanteesta kartoitettiin selvityksessä myös eri osa-alueita koskevien tyytyväisyysarviointien kautta. Näitä tuloksia on esitetty kuviossa 9. Selvityksen perusteella tyytymättömimpiä lajiliitot ovat huippu-urheilun olosuhteisiin kilpailu- ja tapahtumaolosuhteiden osalta. Näihin melko tai erittäin tyytymättömiä on kaksikolmasosaa liitoista. Myös huippu-urheilutoimintaan liittyvien harjoitteluolosuhteiden määrään liittyy lajiliitoissa paljon kriittisyyttä, sillä lähes 50% on siltä osin tilanteeseen tyytymättömiä. Vastaavasti tyytyväisimpiä lajiliitot ovat lajiensa huippu-urheilutoimintaan liittyvien olosuhteiden laatuun tai olosuhteiden käyttöön liittyviin kustannuksiin. Näiltä osin tilanteeseensa tyytyväisiä on hieman yli puolet liitoista ja tyytymättömiä hieman alle kolmasosa liitoista.

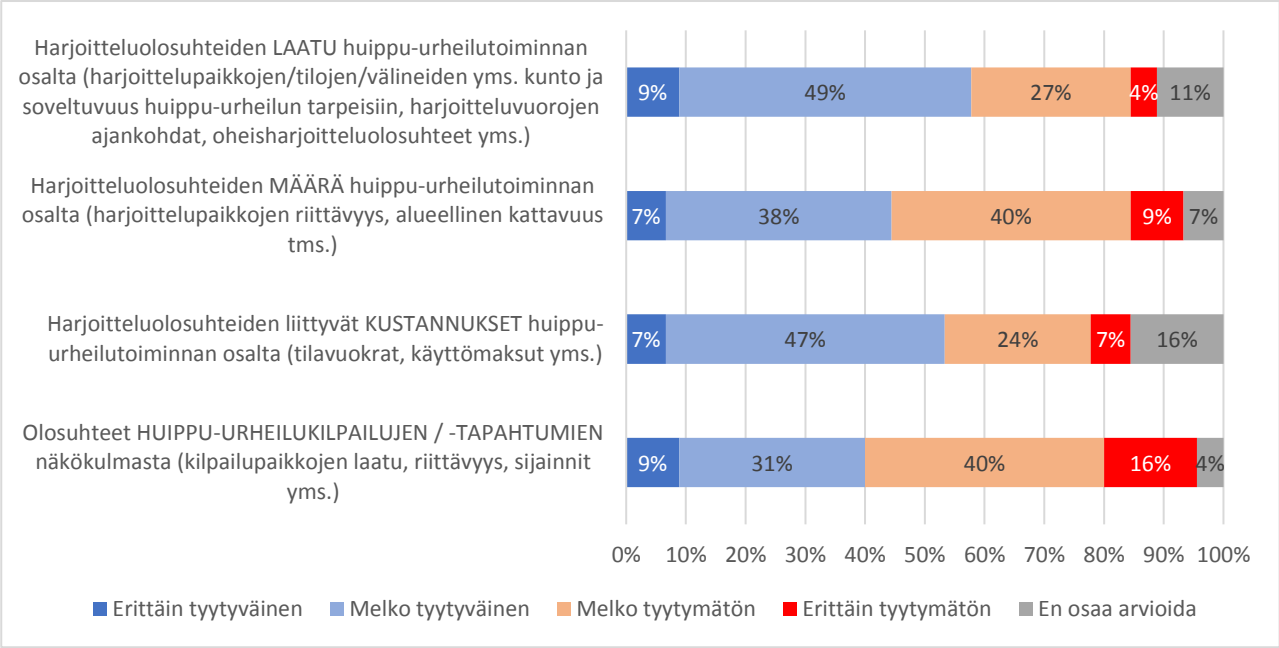

Kuvio 9. Tyytyväisyys huippu-urheilun olosuhdetilanteeseen (N=45).

Osa-alueittaisten arviointien lisäksi lajiliittoja pyydettiin tekemään myös kokonaisarvio lajiensa olosuhdetilanteesta huippu-urheilutoiminnan näkökulmasta. Kuviossa 10 on tarkasteltu olosuhdetilanteen arviointeja kaikkien vastanneiden liittojen sekä lisäksi erikseen Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön tuettavia lajeja edustavien liittojen osalta. Tarkasteltaessa kaikkia vastanneita liittoja voidaan todeta noin kahdenkolmasosan liitoista arvioivan huippu-urheilun olosuhdetilanteensa kokonaisuudessaan vähintäänkin tyydyttäväksi ja kolmasosan tilanteensa heikoksi tai huonoksi. Tarkasteltaessa tilannetta OK:n huippu-urheiluyksikön tukilajien osalta voidaan todeta, että kyseisessä liittojoukossa tyytymättömyys olosuhdetilanteeseen on selvästi yleisempää kuin muissa liitoissa. Tukilajeja edustavista liitoista puolet on tilanteeseensa tyytymättömiä, kun muussa vastaajajoukossa osuus jäi alle 30%:n.

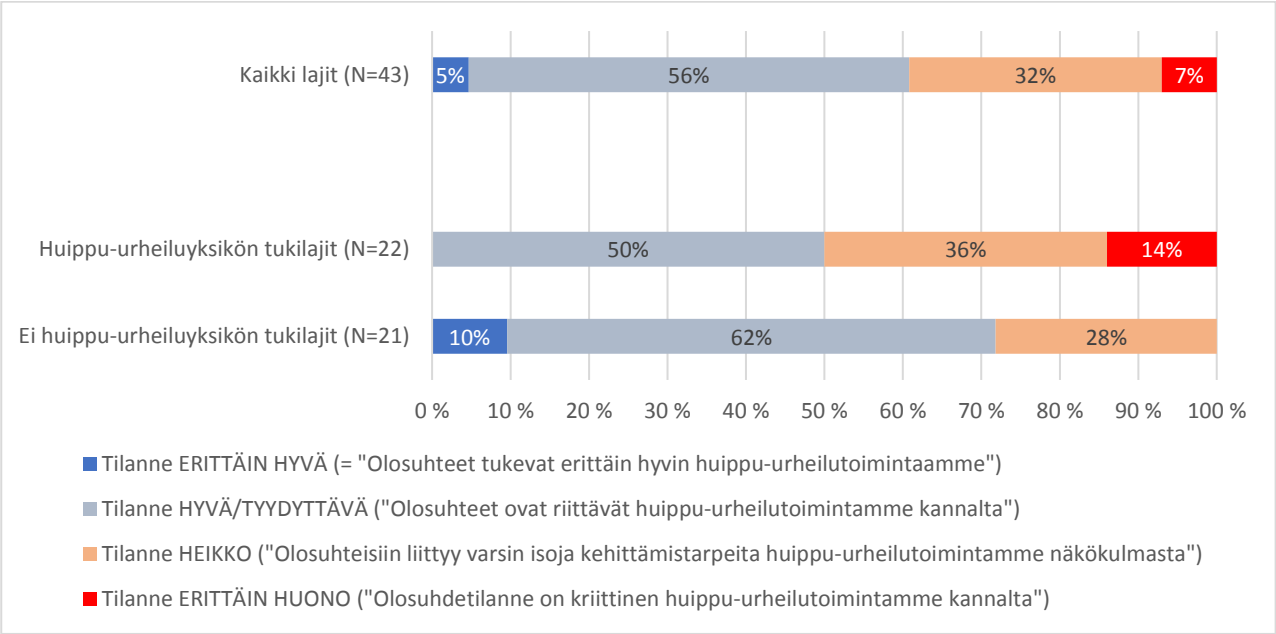

Kuvio 10. Lajiliittojen kokonaisarviot olosuhdetilanteesta huippu-urheilun näkökulmasta.

Lajiliittotasoisesti kokonaistilannearviot on esitetty alla olevassa taulukossa 1. Vastanneista liitoista haasteellisimmaksi huippu-urheilun olosuhdetilanteen kokonaisuudessaan arvioivat Koripalloliitto, Voimisteluliitto sekä Luisteluliitto, jotka kaikki arvioivat olosuhdetilanteensa erittäin huonoksi.

ERITTÄIN HYVÄ kokonaistilanne huippu-urheilun näkökulmasta	Squashliitto, Kaukalopallo- ja Ringetteliitto
HYVÄ / TYYDYTTÄVÄ kokonaistilanne huippu-urheilun näkökulmasta	Judoliitto, Nyrkkeilyliitto, Käsipalloliitto, Painiliitto, Liitokiekkoliitto, Jääkiekkoliitto, Keilailuliitto, Tanssiurheiluliitto, Pöytätennisliitto, Suomen Fitnessurheilu, Karateliitto, Sukeltajaliitto, Golfliitto, Potkunyrkkeilyliitto, Hiihtoliitto, Moottoriliitto, Ratsastajainliitto, Jousiampujain Liitto, Taekwondoliitto, Melonta- ja soutuliitto, Pesäpalloliitto, Purjehdus ja Veneily, Tennisliitto, Kiipeilyliitto
HEIKKO kokonaistilanne huippu-urheilun näkökulmasta	Dartsliitto, Ampumaurheiluliitto, AKK-Motorsport, Urheiluliitto, Salibandyliitto, Painonnostoliitto, Taitoluisteluliitto, Uimaliitto, Jääpalloliitto, Pyöräilyunioni, Miekkailu- ja 5-otteluliitto, Palloliitto, Frisbeegolfliitto, Sulkapalloliitto
ERITTÄIN HUONO kokonaistilanne huippu-urheilun näkökulmasta	Koripalloliito, Voimisteluliitto, Luisteluliitto
Ei arvioitavissa	Petanqueliitto, Suunnistusliitto

Taulukko 1. Olosuhdetilanteen kokonaisarvioinnit huippu-urheilun osalta lajiliitoittain

Kyselyssä lajiliitoilla oli myös mahdollisuus täydentää huippu-urheilun olosuhdetilanteen arviointiin liittyviä näkökulmia vapaamuotoisesti. Näissä vastauksissa tulee varsin hyvin esiin lajien erilainen olosuhdetilanne, johon vaikuttaa mm. se, onko kyseessä laji, joka tarvitsee jotain erityisolosuhteita. Lisäksi joitakin eroja talvi- ja kesälajien vastauksissa on havaittavissa. Esimerkiksi osalla talvilajeista puuttuu kokonaan sisäharjoitusmahdollisuus ja ylipäätään talvien lyhentyminen, lumitilanteen heikkeneminen tms. ilmastolliset syyt vaikeuttavat lajien toimintaa monella tavalla. Toisaalta taas osa kesälajeista painii saman ongelman kanssa talvella. Harjoitustiloja ei ole joko ollenkaan olemassa, niiden määrä ei ole riittävä tai kustannusten kasvu aiheuttaa ongelmia. Kyselyyn vastanneet lajiliitot ovat yleisesti huolissaan erilaisten harjoitustilojen puutteesta ja harjoitusvuorojen riittämättömyydestä sekä nousevista kustannuksista.

3.2 Harrasteurheilun olosuhdetilanteen arvioinnit

<u>Yli puolet lajiliitoista tyytymättömiä olosuhdetilanteeseensa harrasteurheilun näkökulmasta</u>

Kuviossa 11 esitetään olosuhdetilanteen osa-alueittaiset arvioinnit lajiliiton ”harrasteurheilutoiminnan” näkökulmasta. Harrasteurheilutoiminnaksi selvityksessä määriteltiin kaikki muu liiton urheilutoiminta, paitsi huippu-urheilutoiminta, eli esimerkiksi liiton lajien junioritoiminta tai aikuisten yleinen kilpa- ja harrasteurheilutoiminta. Harrasteurheilun olosuhteisiin liittyen yleisintä tyytymättömyys lajiliitoissa on harjoitteluolosuhteiden määrään, johon tyytymättömiä on hieman yli puolet vastanneista liitoista. Myös harrasteurheilun harjoitteluolosuhteiden laatuun sekä kilpailu- ja tapahtumaolosuhteiden tilanteeseen on tyytymättömiä lähes puolet vastanneista liitoista. Harrasteurheilun olosuhdekustannuksiinkin tyytymättömiä lajiliittoja on 40% vastanneista, mikä on enemmän kuin huippu-urheilun näkökulmasta kustannuksiin kriittisten liittojen vastaava osuus. Erittäin tyytymättömiä lajiensa harrasteurheilun kustannustilanteeseen olivat Uimaliitto, Sukeltajaliitto, Taitoluisteluliitto sekä Kaukalopallo- ja ringetteliitto.

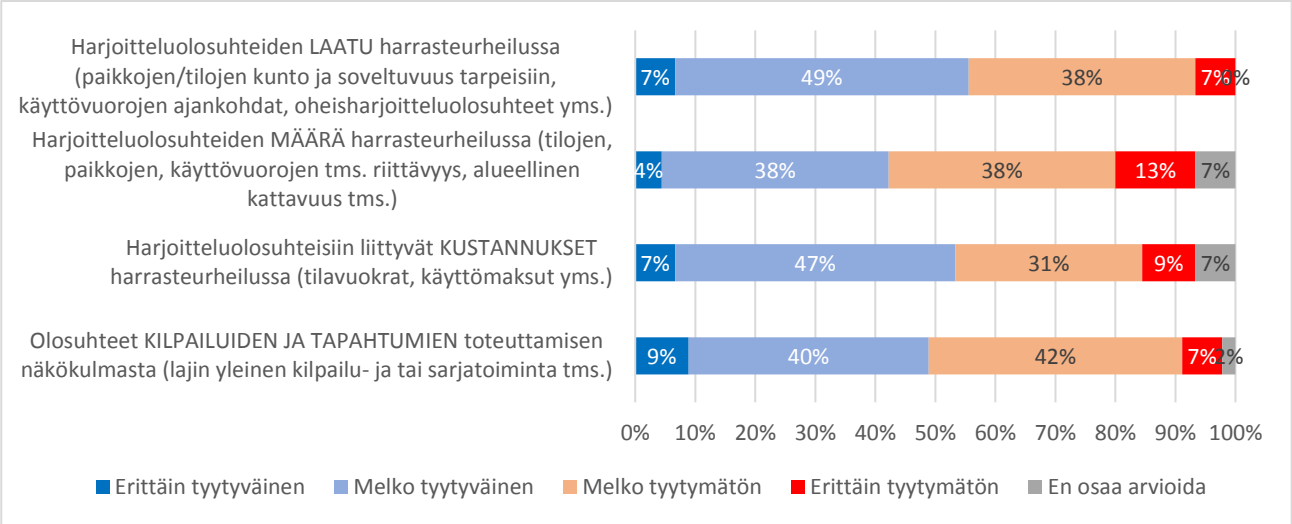

Kuvio 11. Tyytyväisyys harrasteurheilun olosuhdetilanteeseen (N=45).

Kuviossa 12 on esitetty lajiliittojen tekemät kokonaisarviot olosuhdetilanteestaan harrasteurheilutoiminnan näkökulmasta. Tehdyissä kokonaisarvioinneissa on tyytymättömyys hieman yleisempää kuin huippu-urheilutoiminnan näkökulmasta tehdyissä, sillä hieman yli puolet liitoista on tyytymättömiä olosuhdetilanteeseensa harrasteurheilun osalta.

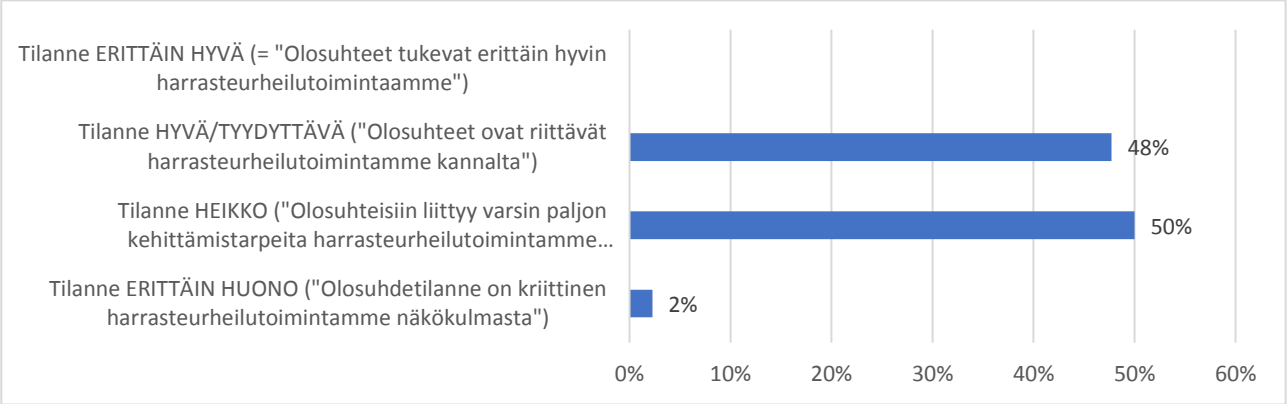

Kuvio 12. Olosuhdetilanteen kokonaisarvio harrasteurheilun osalta (N=44).

Taulukossa 2 on esitetty tehdyt kokonaisarvioinnit harrasteurheilun tyytyväisyydestä lajiliitoittain. Harrasteurheilun olosuhdetilanteeseen erittäin tyytymättömiä ja tilannettaan siten erittäin kriittisenä pitäviä liittoja on vastanneista liitoista yksi, Käsipalloliitto. Huomionarvoista on myös, ettei yksikään lajiliitoista näe tilannettaan erittäin hyvänä.

ERITTÄIN HYVÄ kokonaistilanne harrasteurheilun näkökulmasta	
HYVÄ / TYYDYTTÄVÄ kokonaistilanne harrasteurheilun näkökulmasta	Suomen Dartsliitto, Painiliitto, AKK-Motorsport, Keilailuliitto, Tanssiurheiluliitto, Fitnessurheilu, Golfliitto, Potkunyrkkeilyliitto, Painonnostoliitto, Ratsastajainliitto, Jousiampujain Liitto, Pyöräilyunioni, Taekwondoliitto, Melonta- ja soutuliitto, Purjehdus ja Veneily, Karateliitto, Hiihtoliitto, Tennisliitto, Frisbeegolfliitto, Kiipeilyliitto, Suunnistusliitto
HEIKKO kokonaistilanne harrasteurheilun näkökulmasta	Judoliitto, Nyrkkeilyliitto, Ampumaurheiluliitto, Liitokiekkoliitto, Urheiluliitto, Jääkiekkoliitto, Salibandyliitto, Pöytätennisliitto, Sukeltajaliitto, Voimisteluliitto, Taitoluisteluliitto, Uimaliitto, Moottoriliitto, Petanque-liitto, Jääpalloliitto, Squashliitto, Luisteluliitto, Pesäpalloliitto, Miekkailu- ja 5-otteluliitto, Palloliitto, Koripalloliitto, Sulkapalloliitto
ERITTÄIN HUONO kokonaistilanne harrasteurheilun näkökulmasta	Käsipalloliitto
Ei arvioitavissa	Kaukalopallo- ja Ringetteliitto

Taulukko 2. Olosuhdetilanteen kokonaisarvioinnit harrasteurheilun osalta lajiliitoittain.

Lajiliitot saivat täydentää myös harrasteurheilun olosuhdearviointia vapaamuotoisesti. Useamman lajiliiton vastaaja nostaa esiin paikkakuntakohtaiset tai alueelliset erot harrastusmahdollisuuksissa. Vastaajat mainitsevat vastauksissaan tilojen liian vähäisen määrän, heikon kunnon ja puutteellisen välineistön. Tunnettu ongelma on vastaajien esiin tuoma tilanne harjoitusvuorojen vähyydestä ja vuorojen myöhäisistä ajankohdista. Useamman lajiliiton vastauksissa tulee esiin selkeä ongelma vuorojen vähyyden ja uusien harrastajien välillä. Lajeihin olisi tulossa lisää harrastajia, mutta olosuhdetilanteen vuoksi kaikkia uusia harrastajia ei voida ottaa mukaan toimintaan.

Tarkasteltaessa edellä esitettyjä lajiliittojen huippu- sekä harrasteurheilun näkökulmista tekemiä kokonaisarvioita voidaan todeta, että pääosa lajiliitoista on tyytymättömiä olosuhdetilanteeseensa ainakin toisen osa-alueen osalta. Prosentuaalisesti tällaisten vähintään toisen osa-alueen osalta tyytymättömien osuus on hieman yli 60%:a lajiliitoista. Sen sijaan lajiliittoja, jotka ovat tyytymättömiä olosuhdetilanteeseensa sekä huippu-urheilutoiminnan että harrasteurheilun näkökulmasta on neljäsosa vastanneista liitoista. Tällaisia liittoja ovat Ampumaurheiluliitto, Jääpalloliitto, Koripalloliitto, Luisteluliitto, Miekkailu- ja 5-otteluliitto, Palloliitto, Salibandyliitto, Sulkapalloliitto, Taitoluisteluliitto, Uimaliitto, Urheiluliitto sekä Voimisteluliitto.

4. Näkemyksiä olosuhdetyön kehittämistarpeisiin liittyen

Olosuhteiden nykytilan tarkastelun lisäksi kyselyssä selvitettiin lajiliittojen ajatuksia tulevaisuuden olosuhdetyöstä sekä ajatuksia uuden Olympiakomitean toiminnasta lajiliittojen olosuhdetyön tukena.

4.1 Eri toimijoiden tekemän olosuhdetyön arvioinnit

Merkittävä osa lajiliitoista tyytymättömiä olosuhteiden kehittämistyön nykytilanteeseen – myös omaan olosuhdetyöhönsä!

Osana tulevaisuuden kehittämistarpeiden tarkastelua vastanneita liittoja pyydettiin arviomaan keskeisten valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden tekemää olosuhdetyötä viime vuosien osalta sekä myös tyytyväisyyttä lajiliiton ja seurakentän omaan olosuhdetyöhön.

Kokonaisuudessaan tuloksista voidaan todeta, että lajiliitoissa on varsin laajalti kriittisyyttä olosuhteiden kehittämistyön nykytilanteeseen liittyen eri toimijatahoihin (Kuvio 13). Erityisen huomionarvoista on mm. se, että yleisintä kriittisyys on lajiliittojen omaan olosuhdetyöhön, johon lähes 40% vastanneista liitoista on tyytymättömiä. Myös Olympiakomitean sekä alueellisten liikuntajärjestöjen olosuhdetyöhön ollaan tyytymättömiä yli kolmasosassa vastanneista liitoista. Arviointituloksissa on merkille pantavaa myös se, että noin puolet lajiliitoista ei osannut arvioida oman toimintansa näkökulmasta valtakunnallisten ja alueellisten järjestöjen tai valtionhallinnon olosuhdetyön onnistumista.

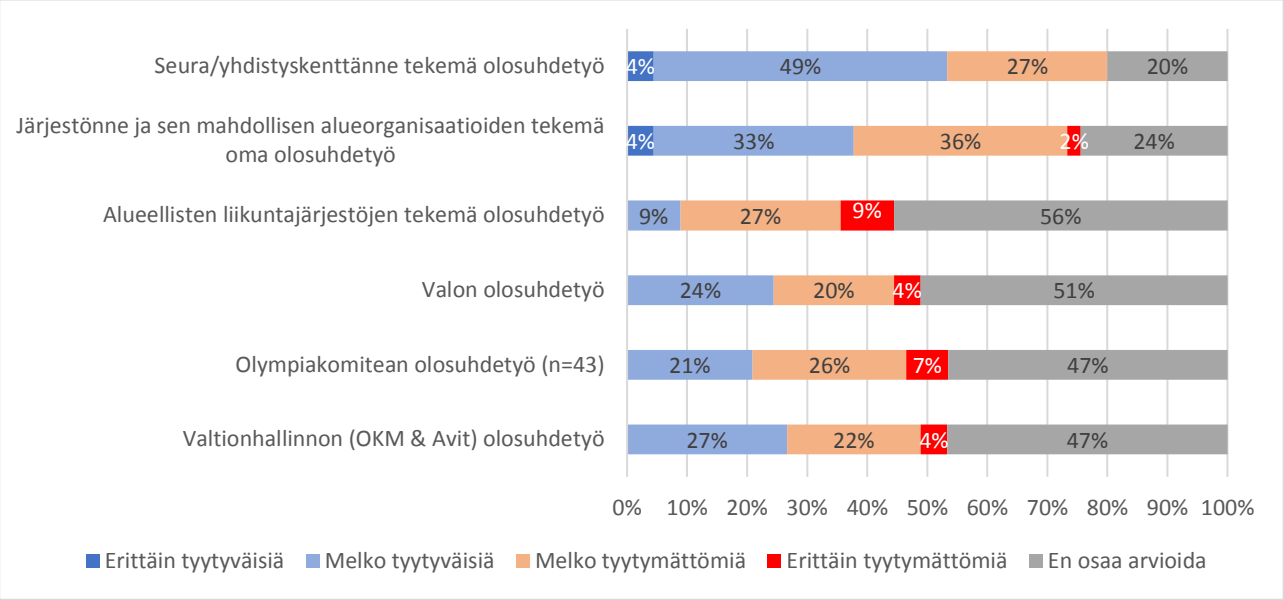

Kuvio 13. Lajiliittojen tyytyväisyys eri toimijatahojen olosuhdetyöhön (N=45).

Kyselyyn vastanneista lajiliitoista hieman alle puolet täydensi vielä eri tahojen olosuhdetyöhön liittyviä em. arviointeja avoimen kysymyksen vastauksilla. Osa vastanneista liitoista toteaa vastauksissaan, että olosuhdetyön rooli on ollut liiton omassa toiminnassa sen verran vähäistä, ettei näkökulmia muiden toimijatahojen olosuhdetyön arviointiin juurikaan ole. Yksittäisissä liittojen vastauksissa toivotaan jatkossa erityisesti Olympiakomitealta vahvempaa tukea liittojen olosuhdetyöhön.

4.2 Lajiliittojen keskeisimmät olosuhdeongelmat

Lajiliitot kuvasivat kyselyssä olosuhdetilanteeseensa liittyviä ongelmia. Kuviossa 14 on luokiteltuna lajiliittojen antamat avoimet vastaukset keskeisimmäksi nostetun ongelman osalta. Noin kolmasosa lajiliittojen antamista vastauksista liittyy harjoitusvuorojen ja -paikkojen riittämättömään määrään liiton lajien seuratoiminnassa. Tyypillisiä liittojen huomioita olivat mm. ”kenttien”, ”jääajan”, ”ratavuorojen” tai ”hallien” puute. Noin kolmasosa liitosta nostaa ensimmäiseksi ongelmakseen liiton huippu-urheilutoimintaan sekä korkeimman sarjatason toimintaan liittyvät olosuhdehaasteet, joista osa koostuu harjoittelu- ja valmentautumisympäristöön liittyviin näkökulmiin ja osa enemmän kilpailutapahtumaolosuhteiden puutteisiin (esim. katsomoiden ja stadioneiden kehittämistarpeet yms.). Hieman alle viidesosa liitoista nostaa seurojensa olosuhdekustannuksiin liittyvät ongelmat olosuhdehaasteidensa kärkeen. Tähän teemaan liittyvät esimerkiksi ”jään hintaan” tai ”uimahallivuorojen hintojen nousuun” liittyvät liittojen kommentit ja huomiot. Vastanneista liitoista 15% nostaa sitä vastoin jotkin seuratoiminnan olosuhteisiin liittyvät laatukysymykset tai erityiskysymykset akuuteimmiksi ongelmiksi. Tällaisia olosuhdehaasteita ovat esimerkiksi joidenkin liittojen esiin nostamat salilattioiden pintamateriaaleihin liittyvät kysymykset tai harjoittelun ympärivuotisuuteen liittyvät teemat. Muutama vastanneista lajiliitoista nostaa ensimmäiseksi olosuhdehaasteekseen liiton oman olosuhdetyön heikon resurssitilanteen, mikä on esteenä aktiivisemmalle olosuhteiden kehittämistyölle liitossa.

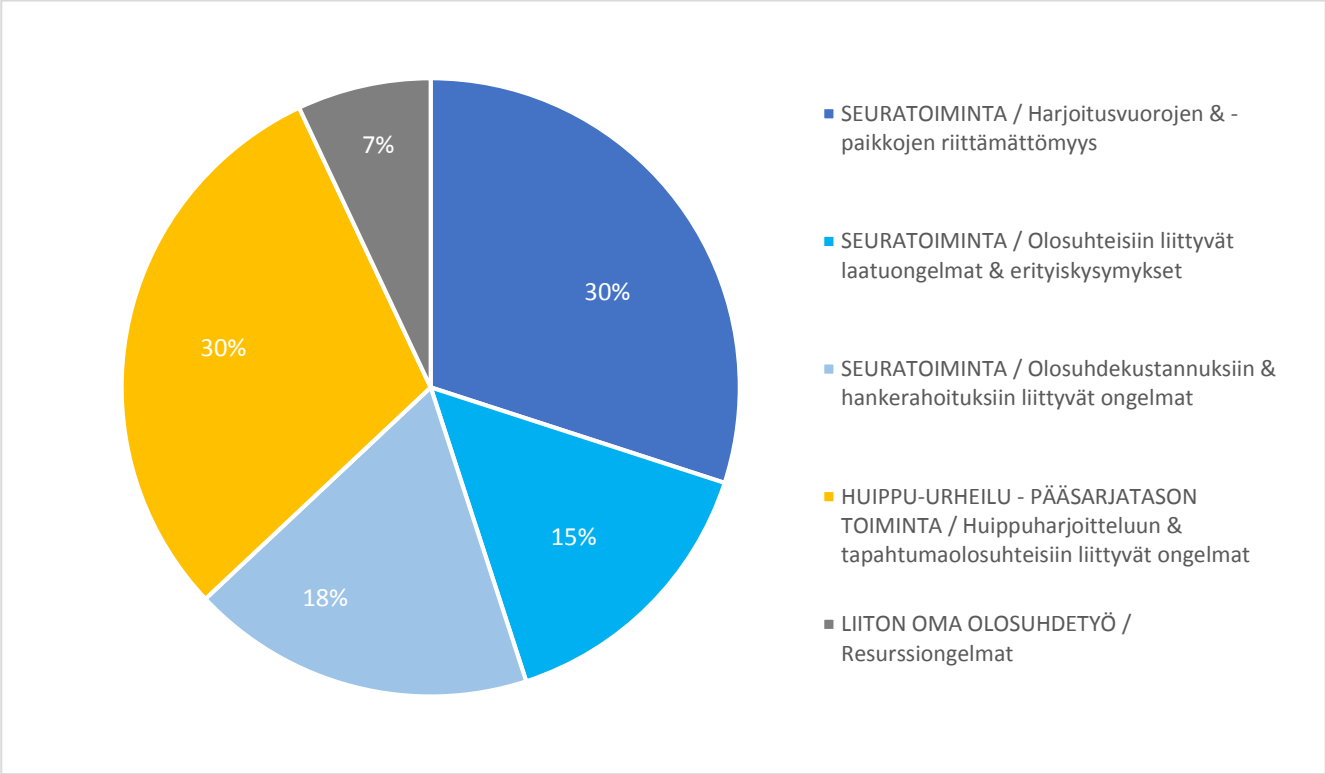

Kuvio 14. Lajiliittojen keskeisimmät olosuhdeongelmat luokiteltuina.

4.3 Lajiliittojen olosuhdetoimenpiteistä ja aputoiveista uudelle Olympiakomitealle

Lajiliitoilta kysyttiin selvityksessä myös 1-3 keskeisintä toimenpidettä, joilla liitto pyrkii vuoden 2017 aikana edistämään lajiensa olosuhteiden kehittämistä. Lajiliittojen vastaukset kysymykseen vaihtelivat hyvin detaljoiduista toimenpidekuvauksista yleisemmän tason tekemisen kuvaamiseen. Selvä pääosa liittojen olosuhdetyön toimenpiteistä voidaan kuitenkin luokitella yleiseksi vaikuttamis- ja neuvontatyöksi, jolla pyritään edistämään liiton kannalta järkeviä olosuhdehankkeita tai muita kehittämistoimenpiteitä kuntatasolla tai valtakunnallisesti. Noin kymmenellä liitolla olosuhdetyön kärkitoimenpiteet liittyvät sitä vastoin erityyppisten informaatio-ohjauksen työkalujen tuottamiseen, kuten esimerkiksi lajiolosuhteisiin liittyvien RT -korttien uudistamiseen tai lajiolosuhteita koskevaan tiedon keräämiseen ja viestimiseen. Muutamat vastanneista liitoista kuvaavat vuoden 2017 päätoimenpiteinään liiton olosuhdetyön lisäresursointipäätöksiä, kuten esimerkiksi liiton olosuhdevastaavan palkkaamista tai olosuhdetyöhön liittyvien strategioiden / suunnitelmien synnyttämistä.

Lajiliitoille suunnatun kyselyn lopuksi liitoilta kartoitettiin toiveita vuonna 2017 käynnistyvän uuden Olympiakomitean olosuhdetyöhön liittyen. Toiveiden osalta kysymysten fokus oli erityisesti mahdollisen aputarpeen kartoittamisessa. Vastanneista lajiliitoista lähes 60% ilmoittaa olevansa kiinnostunut Olympiakomitean mahdollisesta avusta liittyen liiton olosuhdestrategian tekemiseen (Kuvio 15). Liiton vuorojako suositusten tuottamisen osalta mahdollisesta avusta on kiinnostunut 45% liitoista ja hieman alle kolmannes liitoista ympäristöohjelman aikaansaamisessa. Liittojen aputoiveita kartoittanutta kysymystä oli mahdollista täydentää vielä avoimella vastauksella. Pääosa kysymykseen vastanneista 22 liitosta nostaa esiin eri näkökulmista toiveen Olympiakomitean aktiivisesta tukiroolista olosuhteisiin vaikuttamistyössä alue sekä valtakunnallisella tasolla.

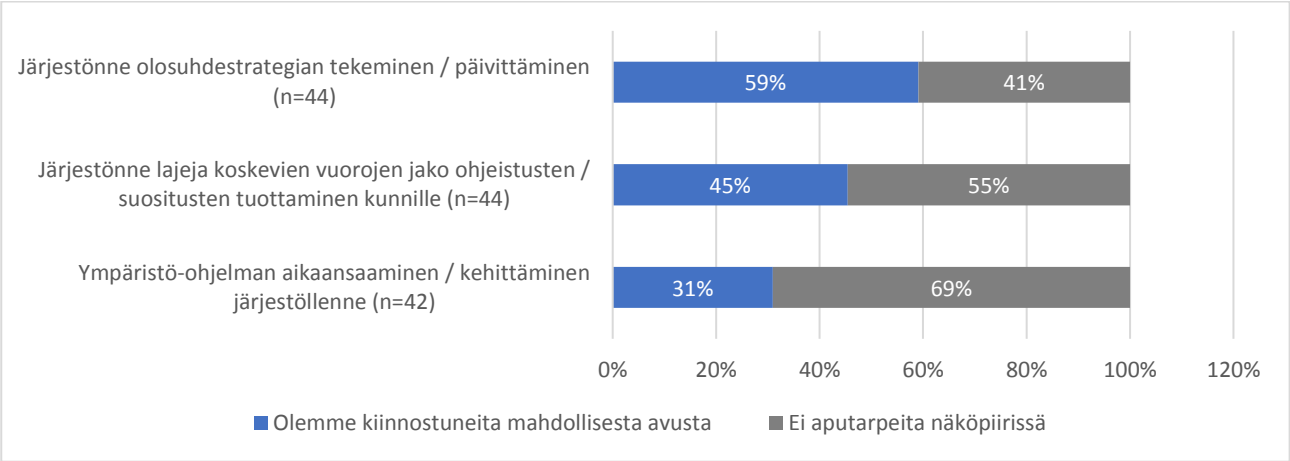

Kuvio 15. Lajiliittojen aputoiveet uudelle Olympiakomitealle